

КРИТЕРИЈУМИ ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ

Предмет: **Биологија**

Разред: **пети (5.)**

1. Усмена провера	Оцена	Оцена	Оцена	Оцена	Оцена
Наставна тема/област	5	4	3	2	1
1. ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	-Показује веће интересовање, поставља питања, наводи своје примере, уопштава, примењује методе за упознавање природе; -примењује критеријуме за разликовање живог од неживог у граничним случајевима (нпр. делови организма, плодови).	–Разуме везу биологије и примењених биолошких наука (медицине, ветерине, фармације ...); -уме самостално да одреди увећање лупе; -познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава; -разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују при чему се ослобађа енергија и да се тај процес зове дусање.	–Разуме поделу биологије на биолошке дисциплине, примењује критеријуме за разликовање живог од неживог, разуме значај експеримента. -разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијском организму, зна улогу појединих делова ћелије, разуме разлику између биљне и животињске ћелије, разуме нивое организације јединке (зна да се ћелије групишу у ткива, да ткива изграђују органе, органи системе органа и они граде организм).	- Зна дефиницију биологије као науке, уме да наведе карактеристике живих бића, разликује живу и неживу природу, -уме да наведе називе 5 царстава и типичне представнике истих, зна да су најситнија жива бића изграђена од једне ћелије, зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама, зна основне делове ћелије. -зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека, познаје основну организацју органа у којима се одвијају	- Потребно је да: -уме да наведе карактеристике живих бића, - разликује живу и неживу природу, -уме да наведе називе 5 царстава и типичне представнике истих, -зна да су најситнија жива бића изграђена од једне ћелије, -зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама, - зна основне делове ћелије. -зна основне карактеристике грађе биљака,

			-разуме да је за живот потребна енергија коју организми обезбеђују исхраном, разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, растење, размножавање...), -разуме да у процесу фотосинтезе биљке производе храну.	животни процеси.	животиња и човека, - познаје основну организацују органа у којима се одвијају животни процеси.
2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	-Примењује критеријуме за разликовање живог од неживог у граничним случајевима (нпр. делови организма, плодови). -уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата.	–Познаје и користи критеријуме за разликовање биљака и животиња и примењује их у типичним случајевима; -уме да објасни прилагођености организама који живе у обе средине – и у води и на копну.	–Зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека, -идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење.	–Зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином.	<u>Потребно је да:</u> -зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином.
3.НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	– Разуме како настају нове врсте; -уме да објасни и наводи примере за варијабилност,	-Зна да на развиће организама поред генетичког материјала утиче и средина, -прикупља податке о	–Разуме основне разлике између полног и бесполог размножавања, разуме механизам настанка зигота;	–Разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте;	<u>-Потребни је да:</u> -разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте;

	мутације, модификације, мимикрију.	варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке.	-разуме зашто потомци личе на родитеље и њихове претке, али нису идентични са њима	процесима размножавања; -зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал; -зна како делују гени и да се стечене особине не наслеђују.	-зна основне појмове о процесима размножавања; -зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал.
4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	– Разуме утицај човека на биосферу; -илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава;	– Разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије; -разуме да су биљке значајне за исхрану и здравље људи због свог састава (шећера, уља, витамина ...)	– Зна да објасни основне прилагођености живих организама на живот у ваздушној, воденој и земљишној средини; -разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова).	–Препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште, животна заједница); -препознаје утицаје појединих неживих и живих фактора на организме и популације; -уочава разноликост екосистема на Земљи	– <u>Потребно је да</u> препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште, животна заједница).
5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	-Повезује настанак болести са нездравим начином живота, а посебно болести зависности са	- Идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања.	-Разуме значај здравог начина живота и наводи елементе истог; - наводи нездраве стилове живота.	–Препознаје елементе здравог начина живота.	– <u>Потребно је да</u> препозна елементе здравог начина живота.

	ризичним облицима понашања.				
2. Писана провере	86% - 100%	71% - 85%	51% - 70%	31%- 50%	0% - 30%
3. Однос према раду	Ученик који остварује континуирано веома значајан напредак у савладавању програма предмета (примењује знања; формулише претпоставке; решава проблеме који имају више решења; изражава се на различите начине – усмено, писмено, графички, практично..., укључујући и коришћење ИКТ; доприноси групном раду давањем идеја, уважава мишљења других чланова групе, помаже им у раду, преузима одговорност за реализацију пројеката, самостално извршава сложене радне	Ученик који остварује значајан напредак у савладавању програма предмета (самостално тумачи сложене садржаје; пореди и разврстава различите податке према више критеријума; изражава се на различите начине – усмено, писмено, графички, практично..., укључујући и коришћење ИКТ; уме да анализира проблем; самостално извршава сложене радне задатке поштујући стандардне процедуре, захтеве безбедности и очувања здравља и околине; планира рад у групи, реализује сопствене задатке) уз висок степен ангажовања и одговорности	Ученик који остварује напредак у савладавању програма предмета (разуме и самостално објашњава основне појмове и везе између њих; разврстава различите податке према задатим критеријума; уме да формулише своје ставове и објасни начин како је дошао до њих; уме јасно да искаже одређени садржај на одговарајући начин - усмено, писмено, графички, практично, ликовно..., самостално извршава рутинске радне према процедури; извршава додељене задатке у групи уз уважавање чланова тима и различитост идеја) уз ангажовање и одговорност према раду, уважава препоруке за напредовање и	Ученик који остварује минималан напредак у савладавању програма предмета (познаје и разуме кључне појмове и повезује их на основу задатог критеријума; усвојио је одговарајућу терминологију; закључује директно на основу поређења; способан је да се определи и искаже став; уме јасно да искаже појединости у оквиру одређеног садржаја, држећи се основних захтева и на одговарајући начин - усмено, писмено, графички, практично, ликовно..., уз инструкције извршава рутинске радне задатке, извршава додељене задатке искључиво на захтев и уз подршку осталих	Ученик треба да оствари минималан напредак у савладавању програма предмета уз минимално ангажовање и одговорност према раду.

	задатке поштујући стандардне процедуре, захтеве безбедности и очувања здравља и околине) уз веома висок степен ангажовања и одговорности према раду, уважава препоруке за напредовање и реализује их.	према раду, уважава препоруке за напредовање и реализује их.	делимично их реализује.	чланова групе, уважава чланове тима и различитост идеја) уз минимално ангажовање и одговорност према раду, а препоруке за напредовање реализује уз стално праћење.	
4. Активност на часу	Ученик у потпуности савладао садржаје наставног предмета, показује изузетну самосталност у раду и висок степен активности и ангажовања током наставе.	Ученик у великој мери савладао садржаје наставног предмета, показује велику самосталност у раду, висок степен активности и ангажовања током наставе.	Ученик је у довољној мери савладао садржаје наставног предмета, већим делом показује самосталност у раду и ангажовања током наставе.	Ученик је у мањој мери савладао садржаје наставног предмета, понекад је самосталан у раду и показао је мањи степен активности и ангажовања током наставе.	Ученик треба да у мањој мери савлада садржаје наставног предмета, понекад да буде самосталан у раду и покаже довољан степен активности и ангажовања током наставе.
5. Израда домаћих задатака	Ученик редовно ради домаће задатке.	Ученик скоро редовно ради домаће задатке.	Ученик често ради домаће задатке.	Ученик повремено ради домаће задатке.	Ученик ретко ради домаће задатке.
Практичан рад	Самостално изводи огледе и резултате представља табеларно или графички,	Уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у	Зна да користи лупу, лабораторијске апарате и инструменте, црта и пише, препознаје основни	Препознаје лупу, цртежом представља одређене биолошке објекте.	Потребно је да: -препозна лупу и микроскоп.

	истраживачке пројекте; -предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасиљан начин.	биологији (посматрање, бројење, мерење).	лабораторијски прибор.		